

Stařešinové 2022 – vstup paní profesorky Anny Petlánové

Tak jsem celé prázdniny přemýšlela, o čem dnes hodím řeč. Vloni to bylo snadné – covid. Toto téma bylo dostatečně minule pojednáno a není už aktuální (zatím).

Co tedy teď hýbe světem, co zajímavého se přihodilo, co by stálo za naši pozornost, čím bych mohla zase tzv. odlehčit naše zasedání.

Co tak třeba požáry, záplavy, sucho, boj o Hrad, krise a katastrofy všeho druhu, železničními počínaje přes energetické až po klimatické, nebo ten problém – Vinnetou, Othello a kocour Mikeš.

Našlo by se i něco pozitivního, například úspěchy fotbalového Slovácka, Japonci uvádějí na trh první létající kolo, (kam se hrabou na Tleskače ze Stínadel!) A hrozny byly sladké a švestek se urodilo. Taky bychom pro nápad mohli sáhnout do médií. Zejména novinové titulky bývají inspirující, podnětné, až burcující. Tak např.: „Zdivočelé ceny energií“, „Fialův vysoký strop“, „Prasátko Peppa v ohrožení“, „Soumrak pekařů.“ Nebo: „Inflace dotlačila Čechy do vánočního režimu a spustila s předstihem vánoční nákupy.“ A tady pod tímto titulkem čtu dál: „Ve Stráži pod Ralskem v prodejně Kik bylo slyšet, kterak starší žena povzbuzuje svou kamarádku: „ Ančo, vezmi pro jistotu aspoň něco!“

Pod dojmem všech těchto událostí a nápadů jsem se nakonec rozhodla pro to pravé nosné téma – inflace. Začnu retro úvahou, aneb - vzpomínky pamětníka: Kus svého života, zejména své mlado, jsem prožila za války a v letech poválečných, což taky nebyla doba zrovna blahobytná. Nebudu zde vypočítávat, co všechno nebylo a dlouze vyprávět (pozor na košatý strom!), jak nám běhaly slepice po dvorku, jak měla babička v posadě husu a cpala do ní šišky a turkyň, jak jsme na strništi u nemocnice sbírali klásky a hned vedle provozovali polní pých, protože králíkům chutnala nejvíce jetelina a lucerka... A ty uhelné prázdniny, na které jsme se my školáci tuze těšili!(Jednou trvaly 14 dní a žádná distanční výuka!) Dá se říct, že život byl pracný, ale energeticky nenáročný. Abych byla spravedlivá – byly tu i technické vymoženosti – vysavač Elektrolux a Jetas pračka – prádlo hračka. Doba nás naučila jisté skromnosti a otužila nás. Snad nám z toho dědictví něco zůstalo a alespoň my s identifikačním kódem senior 70, 80,90+ se přizpůsobíme skromnějším podmínkám možná snadněji, než mladá generace, která nic podobného nezažila.

Tímto retro-extempore jsem uvedla hlavní myšlenku, která se jako červená nit potáhne mým příspěvkem: Dá se to přežít.

Ještě trochu pojednám o tehdejších poměrech v domácnostech. Moje maminka odebírala tři základní časopisy, které nabízely rady hospodyňkám: Zpravodaj, Hvězdu a zejména List paní a dívek. Z maminičky pozůstalosti bedlivě chráním zde tento výstřižek z výše uvedeného časopisu. Kromě povídek, inzerátů, společenské a módní rubriky je zde řada dobových receptů a jídelníček. (Teď prosím pány, aby si v zájmu genderové rovnoprávnosti též vyslechli následující stať. Mohou se pak v kuchyni lépe orientovat, dokonce se i osvědčit.)

Příklad jídelníčku pro čtyři osoby dle Listu paní a dívek.

Pondělí. Oběd: Polévka lisovaná petrželová s chlebem. Česneková omáčka s chlebem. Chudí rytíři.

Večeře: Polévka od oběda. Potom postrouhané brambory, opečené na cibulce, kvašený okurek.

Úterý. Oběd: Krupicová polévka s bramborem. Závin z bramborového těsta, plněný salámem, dušené kvašené zelí. Obilná černá káva.

Středa. Oběd: Polévka z opražené krupice. Brambory s dušenou mrkví. Křehký bramborový koláč, (polovina na zítra).

Večeře: Bramborový guláš, kvašený okurek.

Čtvrtek. Oběd: Polévka ze zbylé mrkve. Španělstí ptáčky, brambory. Moučník od včera.

Pátek. Oběd: Polévka z ovesných vloček s pažitkou. Dušený tuřín nebo vodnice jako zelí, brambory. Koláče s marmeládou.

Večeře: Zbytek zeleniny od oběda s ohřátým kabanosem, chléb.

Sobota. Oběd: Polévka bramborová. Dušené kroupy na cibulce se sušenými houbami nebo se zeleninou, kvašený okurek. Koláče od včera.

Večeře: Polévka od oběda, chleby s pomazánkou ze sýru Hubený tavený, čaj.

Z uvedeného je vidno, že strava byla lehká, pestrá, vyvážená, hlavně zdravá. Důraz kladen na brambory, kvašené okurky a zelí. Důležitou roli hrál chleba.

(Jak se tak dívám na ten jídelníček, napadá mě, že jsem vlastně neměla obězní spolužačky. Baculaté – to ano, ale obězní? Ne, to ne.)

Má-li někdo ze zde přítomných zájem o recept na lisovanou petrželovou polévku, případně na pomazánku ze sýru Hubený tavený, mohu posloužit.

Tolik List paní a dívek. A teď, přátelé, pozor. Nedávno, jednoho srpnového dne (byl to pátek) roku 2022 otevřu seriózní deník a nastojte! Co tu nepišou (vystříhla jsem si to a uschovám pro generace příští).

Cituji: „Nejlepší čtení pro pohodový víkend. Jak uvařit za málo peněz. Z čeho vařily naše babičky? Jak ušetřit a nehladovět? Pozor! Startuje nový seriál. – Úspory v domácnosti.“

/A pak že se historie neopakuje!/
První pokračování nového seriálu na sebe nedalo dlouho čekat. Do týdne se objevila první kapitola nazvaná

„Úsporné vaření“. Začetla jsem se. Autorka seriálu, redaktorka I.P. kromě obecných rad doporučuje kuchařku sepsanou Anuší Kejřovou, emeritní učitelkou vaření na školách v Hradci Králové. Jako příklad uvádí z této knihy zapomenuté recepty, například předpis na výtečné hrachové karbanátky. Mne však zaujala „vyladěná variace“ (jak píše Anuše) tradičního pokrmu. Už jen jeho název aktivuje chuťové buňky. Tento pokrm se nazývá „skočdotrouby“. Reklama v novinách na tento úsporný seriál je stále větší a nepřehlédnutelná. Přináší též nové náměty a impulzy, titulky jsou už přímo alarmující:

„Zašít, vyměnit, nové nekupovat!“ „Kolik kusů oděvů potřebujeme? Stačí tak třicet.“ Připojen je i recept na základní šatník. Začíná takto: Jedno tričko bílé, jedno tričko černé, jedno tričko pruhované. (A co já teď s těmi květinkovými a s nápisem „Why not?“)

Neměl by ujít Vaší pozornosti poslední (včerejší) díl seriálu „Plést může každý“. Hned pod tímto titulkem je pozoruhodná myšlenka: „Energetická krize udělala z teplých svetřů snad nejdůležitější módní kousek letošní zimy, ale i způsob, jak vyjádřit své občanské postoje ve složitých časech. Vytáhnout jehlice a klubko vlny je cool!“ Dále se v odstavci „Jehlicemi ke zdraví“ uvádí, že pravidelná práce s jehlicemi má blahodárný vliv na zdraví, snižuje tepovou frekvenci a je účinnou prevencí stařecké demence. Přiložen je i návod, jak uplést šálu.

I televize vyhodnotila a aktualizovala některé pořady. Oblíbený seriál „Peče celá země“ bude nahrazen pořadem „Peče **úsporně** celá země.“ (Jak si poradí s úsporami Star Dance – to bude oříšek. V kategorii latinsko-amerických tanců - tam už zejména na textilním materiálu moc ušetřit nepůjde.) V hlavním vysílacím čase poběží zanedlouho nový seriál „Šetří celé Česko“. Chopila jsem se iniciativy a nabízím pro televizi tento svůj scénář:

Představte si rodinnou idylku. Všichni členové domácnosti sedí pospolu v kuchyni. Mají na sobě svetry s norskými vzory, přestože v koutě sálají kamínka, zvaná Vincek. Pradědeček předčítá pravnučce z Karafiátových Broučků kapitolu, jak broučci mrzli poslušně. Přitom zalepuje potrhané listy, dívá se káravě na u nohou mu sedící pravnučku, která provinile klopí oči. Prababička štipuje pradědečkovy ponožky a přitom ukazuje druhé pravnučce dřevěný hřeb a sadu lázacích bavlnek nejrůznějších barev, zejména 30 odstínů šedi. (Odbočka: Bavlnky pocházejí ještě z první republiky, nové nejsou zatím v prodeji. Očekává se jejich distribuce ještě do vánoc, stihne-li jejich výrobu schválit EU, což může trvat i několik měsíců. V tom případě výpadek na trhu může vykrýt dovoz lázacích bavlnek z Číny, což může mít kvůli vysokému clu neblahý dopad na nízkopříjmovou skupinu obyvatel, která by si toto zboží zřejmě nemohla dovolit. A tady vláda zase zaspala – nezajistila v předstihu dostatek této důležité komodity. Tady by musel zasáhnout regulační úřad a kabinet zastropovat ceny lázacích bavlnek. Situace by se uklidnila a případnou demon-straci s heslem „Levné lázací bavlnky do každé rodiny!“ by Milion chviliek odvolalo.) Ale vraťme se do kuchyně. Babička předvádí, jak na parapetě v květináči ze semínka vypěstovala tuřín. Dědeček stlouká domácí přenosnou králíkárnou. Maminka pere na valše plínky. Tatínek přišívá knoflíky na starý hubertus. Dceruška školačka se učí hladce-obrace, aby se mohla přihlásit do soutěže „Plete svetry celá rodina“. Chlapec školáček se učí do školy básničku „Řežem dříví na polínka, ať má čím topit maminka. Řízy, řízy, říz!“

A v tuto chvíli zhasne v celém bytě elektrika a tím končí 1. díl seriálu. (Všechno dobře dopadne. Posvítí si olejovými svíčkami, které nevyhořelé po Dušičkách posbírali na hřbitově.) A teď už konečně končím, jenom ještě maličkost. Několikrát jsem zde zmínila své celoživotní credo: „V životě nejde o to, jak přežít bouři, ale jak tančit v dešti.“ Dnes ho mírně poupravím: „V životě nejde o to, jak si užít, ale jak přežít.“

Jak? - „No tak si oblečem ještě jeden svetr,“ vzkazuje paní Markéta Adamová-Pekarová.
Děkuji za pozornost a trpělivost a přeji hezké úsporné dny.